

TRASA Č. 17 – SLEZSKÁ HARTA

Harta

Výstavba údolní nádrže na Moravici u obce Slezská Harta byla realizována na základě úvah o nutnosti posílení níže ležícího vodárenského zdroje Kružberk. Postupně byl účel nádrže rozšířen i o příznivé ovlivnění jakosti surové vody pro vodárenské účely, nadlepšení průtoků na Moravici, Opavě i Odře, umožnění odběrů vody pro průmysl a o využití vodní energie. O stavbu se jako generální dodavatel postarala společnost Ingstav Brno, závod 07 Opava. Již v roce 1984 proběhl

sociologický průzkum budoucí zaplavené oblasti. S místními obyvateli se jednalo o výkupu jejich domů, výstavbě náhradních bytů a o dalších požadavcích obyvatel ze zátopy. Posléze společnost GeoTest Brno provedla rozsáhlý geologický průzkum oblasti celé stavby. Výsledky tohoto průzkumu nebyly nijak potěšující - v podloží místa budoucí hráze jsou kulmské horniny - převážně jílovité břidlice s vložkami prachovců. Na pravobřežním svahu jsou kulmské horniny překryty lávovým příkrovem čedičových hornin, který se vylil z Velkého Roudného do původního koryta řeky Moravice. Čedičový příkrov je na svém okraji rozpuštěn v bloky s hlinitokamenitou a štěrkovou výplní puklin a rozsedin. Pod lávovým příkrovem zůstaly pohřbeny čtvrtohorní sedimenty (hlíny, sutě, štěrky). V levém strmějším svahu vystupují ve dvou výrazných hřbítcích výchozy jílovitých břidlic. Břeh byl proto několikanásobně ukotven a opatřen zábranami proti sesuvům. Část levého svahu nad křížením údolí Moravice a Harteckého potoka nemá skalních výchozů. V roce 1986 byly vybudovány hlavní objekty staveniště a v roce 1987 výstavba nádrže Slezská Harta oficiálně začala. Sypaná hráz se šikmým středním jílovým těsněním, dvoustupňovým pískovým filtrem, štěrkovou přechodovou částí a kamenitou stabilizační částí je závažaná do skalního podloží injekční štolou a na pravém břehu zavazovací stěnou. Injekční štola je zároveň revizní a slouží ke kontrole namontovaných měřících přístrojů i k odčerpávání vody. Podloží je těsněno do hloubky 10 až 55 metrů injekční clonou.

V oblouku levého břehu jsou hluboko vyraženy dvě obtokové štoly. Od levého břehu vede nad hladinou lávka k odběrné věži se strojovnou. Odběr vody je možno provádět ze čtyř odběrných oken v různé hloubce. Na levé straně hráze je zabudován přeliv se skluzem a vývařištem. Vlevo pod hrází je budova vodní elektrárny, vybavené dvěma Francisovými turbínami o výkonu 0,39 a 2,75 MW. Nad pravým břehem se nachází provozní středisko Povodí Odry - správce

vodní nádrže. Výstavba vodního díla představovala vyklizení celé zátopové oblasti a zajištění mnoha dalších prací a činností kolem: - pokácení všech stromů, vyřezání všech keřů, vysekání všech porostů, zbourání a odklizení všech budov a zařízení - výstavbu náhradních domů a bytů pro vystěhované obyvatele, hotelového areálu v Razové pro stavbaře přehrady - přeložky plynovodu, telefonních a elektrických vedení - vybudování nové čerpací stanice pro úpravnu vody v Leskovci nad Moravicí včetně přivaděče surové vody, obslužných komunikací kolem přehrady, nových úseků silnic včetně mostů - zřízení analyzátorových a kontrolních stanic - k zajištění

potřebného stavebního materiálu odkrytí a těžbu štěrkopísků podél koryta řeky Moravice v Leskovci a v Karlovci, obnovení harteckého kamenolomu a zřízení jíloviště u lesa nad Leskovcem, u obou lokalit po ukončení těžby provedení rekultivace a úprav terénu.

Základní technické údaje:

Povodí nádrže 464,1 km²

Délka hráze v koruně 540,0 m

Max. výška hráze 64,8 m

Celkový objem nádrže 218,7 mil. m³

z toho objem zásobní letní 182,0 mil. m³ zásobní

zimní 186,2 mil. m³ retenční letní 29,2 mil. m³

retenční zimní 24,9 mil. m³ stálý 7,6 mil. m³

Délka záplavy údolí Moravice 13,0 km údolí Černého potoka 3,5 km

Šířka záplavy až 1,7 km

Zatopená plocha 870 ha

Zaručený odtok 3,95 m³/s

zdroj informací:

http://www.slezska-harta.cz/index.php?id=nadrz_harta.php

Velký Roudný

Velký Roudný (780 m n. m.) je nejvyšší sopka Nízkého Jeseníku, tvoří spolu s Malým Roudným dva výrazné vrcholy nad obcí Roudno (okres Bruntál) a hladinou Slezské Harty. Byla činná naposledy před jedním až dvěma milióny let, tj. koncem třetihor a počátkem čtvrthor. Jedná se o nejzachovalejší stratovulkán na Moravě.

Je to kupovitý kopec s dnes zalesněným vrcholem a nápadnými pruhy dřevin mezi loukami na úbočí. Na

vrcholu je dosud patrná kráterová prohlubeň kuželovitého tvaru. Na stavbě masivu sopky se podílí jak sypký vulkanický materiál, tak i čedičová láva. Ta tvoří na úbočí Velkého Roudného i čtyři lávové proudy, z nichž nejdelší dosahuje 5 km délky a přelévá se přes štěrkovou terasu řeky Moravice. V místech dnešního jezera Slezské Harty přehradil lávový proud tok řeky Moravice, čímž vzniklo velké jezero, do něhož padaly sopečné vyvrženiny. Z nich se vytvořily usazeniny pórovitých tufitů, které se těžily jako dobrý stavební materiál. Dodnes se nachází v okolí obcí Razová a Karlovec V nejdelším lávovém proudu, tekoucím na severovýchod, se v katastru obce Bílčice nachází činný lom na těžbu čediče.

Oblast vrcholu Velkého Roudného o rozloze 81 hektarů byla ONV Bruntál vyhlášena dne 26.4.1966 národní přírodní památkou. Na vrcholku je malá zděná kaplička, která byla postavena v roce 1933 a z neutěšeného stavu obnovena po roce 1989. U kapličky je ukryta železná schránka s vrcholovou knihou. Za kaplí je na stojanech umístěno 15 obrázků křížové cesty. Při výstupu na vrchol, který je oblíbeným poutním a turistickým cílem, se otvírá nádherné panorama krajiny s dalekým horizontálním výhledem na tři světové strany. Na úbočí kopce se nachází dvě kamenné mohyly s křížem, věnované obětem 1. světové války.

Zdroj informací:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Velk%C3%BD_Roudn%C3%BD>

Nová Pláň

Přiblížíme Vám historii této obce od jejího založení z dochovaných pramenů získaných ve spolupráci s bruntálským zámekem, státním archívem Bruntál a z knižních pramenů. Založení novopláňského měděného hamru, který už při zřízení vesnice stál, je doloženo z roku 1640. Protože tehdy byly takové hamry jen v Novém Těšíně, Olomouci a Krnově, může být jisté, že získávaná měď, za účelem dalšího zpracování, musela být v Nové Pláni těžena. To také dosvědčuje název

Kupferberg (měděná hora). V 2.polovině 17. století byla postavena továrna na měděné zboží a výrobu měděného nádobí. Ale už od roku 1660 byla měď dovážena z Těšína. Dne 2.května 1662 dovolil tehdejší statkář Sylvius Nimrod von Wuttemberg/Teck deseti žadatelům z hamru postavit domy nad Karlovcem. Vesnice je tedy, jak jméno napovídá nová pláň. Původně patřila Nová Pláň spolu s Karlovcem a Roudnem k farskému dvoru. A protože už roku 1656, ještě před založením Nové Pláně, 7 km vzdálené Roudno vystavělo vlastní kostel, mohli novopláňští věřící navštěvovat tento stánek Páně. Dříve než na začátku 20.století (1905) postavila vesnice vlastní kostel, chodili místní obyvatelé od r.1726 na mši do právě postaveného kostela ve 2,5 km vzdáleném sousedním Karlovci po již existující cestě, která byla r. 1881 zvláště pro tento účel znovu upravena. Po zrušení Patrimoniální správy v r.1850 připadla N.Pláň pod okres Moravský Beroun, ale už v r. 1868 byla Pláň přidělena k právě vzniklému poštovnímu úřadu v Karlovci. Roku 1881 došlo v Nové Pláni k výstavbě vlastní školy. Vesnice se rozprostírala v údolí potoka, který se jmenoval "Mýdlový potok". Mýdlový potok ústil nedaleko od vesnice do řeky Moravice. Na severu byla obec obklopena zalesněnými kopci a na východě byla krajina "otevřená". Ze tří stran vesnice rostly smrkové a jedlové lesy a tím byla ves ochráněna před silnými nárazy větru. Vesnice leží 2,5 km od Karlovce, blízko křižovatky okresní silnice Bruntál-Karlovec-Beroun se silnicí Karlovec-Rýmařov, která křižovala cestu Valšov-Lomnice. Přes Karlovec je Nová Pláň spojena cestou Bruntál(10 km vzdáleno) - Karlovec-Roudno(7 km vzdáleno). Nejbližší vlaková stanice je 4 km vzdálena ve Valšově na centrálním železničním uzlu Olomouc-Bruntál-Krnov(Opava). Celková plocha obce činí 171,09 ha. Z čehož je 95,75 ha lesa, 37,5 ha pole a 18,91 ha luk a pastvin. Pěstuje se zde žito, ječmen, oves, řepka, brambory a krmné směsky. Z uvedeného sčítání lidu 17.5.1939 zde v Nové Pláni žilo 271 obyvatel, kteří se živili především prací v měděném hamru a v zemědělství. Z celkového počtu obyvatel bylo pracujících bylo 155 obyvatel. Lidé ve vsi byli velmi pobožní. K římsko-katolické církvi se hlásilo 269 obyvatel a k evangelické církvi se hlásili 2 lidé. Stálo zde 81 stavení.

Vesnice měla léčivý pramen kyselky, která dříve vyvěrala na tzv."louce studní", mezi měděným hamrem a Moravicí, kde ale s postupem času vyschla. Později se objevila v továrním příkopu hamru. Při požadovaném prohloubení závodních příkopů pro výstavbu přehradní stěny na Moravice, byl pramen zasypán. Později se opět ukázal ve stejných místech. Obnovení pramene bylo možné jen se studňovými háky. Tento pramen byl důvod, proč Novou Pláň navštěvovalo mnoho rekreantů. Kromě zmíněného měděného hamru, pracovala v Nové Pláni pila a koželužna s "lohstampfe". Teprve po velkém požáru v r.1935, při kterém shořela pila, byl založen

spolek dobrovolných hasičů.Od r. 1899 byl založen Spolek Němců a od r.1927 německý kulturní spolek. Obec nesla německý název Neurode.

Zdroj informací:

<<http://www.novaplan.cz/html/historie.html>>